

EWA WĘGRZYN
KRYSTIAN ŁAPOT

OGÓLNA OCENA NAUCZYCIELA WYCHOWANIA FIZYCZNEGO SZKOLNEJ BAZY SPORTOWEJ W POWIECIE GOLENIOWSKIM

Słowa kluczowe: szkolne wychowanie fizyczne, sala gimnastyczna, przybory gimnastyczne, przyrządy gimnastyczne

Key words: schools physical education, gymnasium, gymnastic instruments, gymnastic apparatus

1. Wstęp

Do bazy sportowej wykorzystywanej do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego i treningów sportowych należą stadiony, place zabaw, boiska sportowe, sale gimnastyczne, baseny pływackie, ślizgawki, ośrodki narciarskie itp. Ich racjonalne urządzenie z punktu widzenia higieny wymaga znajomości założeń higienicznych budownictwa ogólnego, a także specyficznych założeń właściwych dla tego lub innego rodzaju obiektu sportowego. Należy przewidzieć dobre warunki wentylacji, oświetlenia naturalnego i sztucznego oraz zapewnić dobrą i szybką zgrzewalność w okresie zimowym. Zarówno obiekty szkolne, jak i sportowe powinny być otoczone terenami zadrzewionymi (park leśny, w ostateczności aleje, wystarczająco szerokie, z gęstym podszyciem krzewów). Położenie topograficzne w osiedlu musi być raczej brzeżne. Mimo

brzeżnego położenia obiekty te powinny posiadać dobre drogi komunikacyjne, o odpowiednich nawierzchniach (Godycki 1965).

Wielkość sal, skład i powierzchnie tych pomieszczeń określa „Normatyw techniczny projektowania szkolnych sal gimnastycznych” z 5 października 1962 roku. Zgodnie z tym dokumentem, przewiduje się budowę sal trzech wielkości:

- 1) sala gimnastyczna mała (przeznaczona dla 25 osób) o wymiarach: długość 18 m, szerokość 9 m, wysokość 5 m, powierzchnia 162 m², pojemność 810 m³;
- 2) sala gimnastyczna średnia (przeznaczona dla 80 osób) o wymiarach: długość 36 m, szerokość 16 m, wysokość 6,5 m, powierzchnia 448 m², pojemność 2913 m³;
- 3) sala gimnastyczna duża (przeznaczona dla 100 osób) o wymiarach: długość 58 m, szerokość 18 m, wysokość 7 m, powierzchnia 648 m², pojemność 4536 m³.

Przeciętnie uwzględnia się 4 m dla jednego ćwiczącego (Godycki 1965).

Sala gimnastyczna wraz z pomieszczeniami pomocniczymi powinna być wykorzystana wyłącznie do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego. Użytkowanie w innych celach (np. uroczystości, imprezy szkolne, zabawy publiczne) nie powinno mieć miejsca, wiąże się bowiem ze zniszczeniem sali i zanieczyszczeniem podłogi (Sygit 1995).

Układ pomieszczeń musi być zgodny z kolejnością wykonywanych czynności: 1) sionka – wejście, 2) szatnia – pozostawienie rzeczy wierzchnich, 3) szatnia II – rozebranie się, 4) sala gimnastyczna – zajęcia, 5) natrysk – obmycie, 6) szatnia II – ubranie się, 7) szatnia I – włożenie ubrań wierzchnich, 8) sionka – wyjście (Godycki 1965).

Obiekty sportowe wymagają specjalnych podłóg ciepłych, prężnych, gładkich, ale nie śliskich, chłonących dźwięk. Osiąga się to przez odpowiedni podkład i parkiet typu okrętowego z drewnianych kłoców. Przejście podłogi w płaszczyznę ścian powinno być zaokrąglone, podobnie jak narożniki i przejścia ścian w sufit. Ściany muszą być pomalowane na jasne kolory, najlepszy sposób to malowanie matowo-olejne. Sufit powinien być chropowaty, ułatwiający załamywanie i rozpraszanie głosu, aby nie powstawało echo. Ćwiczący

w sali gimnastycznej powinni używać miękkich pantofli lub ćwiczyć boso (Godycki 1965).

Sale gimnastyczne muszą się otwierać z dwóch stron, również okna powinny być umieszczone w ścianach z dwóch stron – w ścianach długich (Godycki 1965). Okna należy projektować stosunkowo wysoko i przykryć żelazną siatką, dosyć sztywną, bądź kratą średniooczkową, umocowaną na zawiasach i zamykaną. Najlepsze są okna szwedzkie o podwójnych szybach w pojedynczej ramie. Wielkość okien musi być tak dobrana, aby ich powierzchnia świetlna (szkło) stanowiła jedną trzecią lub jedną czwartą powierzchni podłogi (Godycki 1965). Drabinki mogą być montowane również na oknach, ale w odstępach umożliwiających swobodę ćwiczeń i otwieranie okien (Godycki 1965). Zasadnicze oświetlenie sali gimnastycznej powinno pochodzić z południa, południowego wschodu lub południowego zachodu (Godycki 1965). Sztuczne oświetlenie musi być neutralne. Powinno być równie nieszkodliwe dla oka jak naturalne. Nie może więc migać, powodować zbyt silnych cieni, tworzyć odbłasków, podnosić temperatury. Oświetlenie sztuczne powinno wynosić 100–120 luksów w każdym miejscu. Do sal gimnastycznych najlepiej nadają się lampy o pół rozsymanym i pół odbitym świetle, a także lampy jarzeniowe (Godycki 1965).

Powietrze w sali gimnastycznej powinno być nagrzane do temperatury 14°C, o wilgotności względnej 35–65%, szybkości ruchu 0,1–0,2 m/s i ochładzającym efekcie 8–10 mmcal (Godycki 1965).

Do bazy sportowej szkoły zalicza się również magazyn na sprzęt sportowy, pokój nauczyciela wychowania fizycznego oraz wyposażenie sali gimnastycznej i obiektów sportowych w urządzenia lekkoatletyczne, gimnastyczne i różnorodne przybory sportowe. Wszystko to razem stanowi o poziomie obiektów sportowych, na których ćwiczy i trenuje młodzież. Z pewnością jest to bardzo istotny element umożliwiający prawidłową, urozmaiconą i efektywną pracę nauczyciela wychowania fizycznego oraz trenera.

Celem pracy jest zbadanie stanu sanitarno-higienicznego obiektów sportowych w wybranych szkołach na podstawie:

- warsztatu pracy nauczyciela wychowania fizycznego,
- warsztatu higienicznego,

a także poznanie oceny nauczycieli wychowania fizycznego szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych swojego warsztatu pracy.

2. Materiał i metoda badań

Badania przeprowadzono na terenie powiatu goleniowskiego w województwie zachodniopomorskim. Zbadano 46 szkół, w tym 29 szkół podstawowych, 11 szkół gimnazjalnych i 6 szkół ponadgimnazjalnych.

Powiat goleniowski leży w zachodniej części województwa zachodniopomorskiego. Obejmuje sześć gmin: Goleniów, Nowogard, Maszewo, Przybiernów, Stepnicę i Osinę. Stolicą powiatu jest Goleniów, oddalony 35 km od Szczecina i 220 km od Berlina. Powiat, zajmujący powierzchnię 1617 km², jest zamieszkały przez 78 500 osób. Gęstość zaludnienia wynosi w przybliżeniu 48 osób na 1 km². Największą pod względem liczby ludności jest gmina Goleniów, którą zamieszkuje 31 170 osób, następne w kolejności to Nowogard – 25 000 osób, Maszewo – 8070, Przybiernów – 5400, Stepnica – 4490 oraz Osina – 2980 osób.

Wskaźnik poziomu wykształcenia w powiecie goleniowskim przedstawia się bardzo niekorzystnie. Jedynie 1,6% mieszkańców powiatu to osoby z wykształceniem wyższym, średnie wykształcenie ma 21,7% ludności, zasadnicze 34,9%, a podstawowe aż 41,8% (Rumiński, Szczygielska 2002).

Do nauczycieli wychowania fizycznego zatrudnionych w wymienionych szkołach skierowano ankietę dotyczącą ich warsztatu pracy. Ankieta zawierała 18 pytań, które pozwoliły ocenić warsztat pracy nauczyciela wychowania fizycznego oraz poznać jego własną ocenę swojej bazy sportowej. Ponieważ powyższe zagadnienia uwzględniały trzy szczeble nauczania, można było dokonać analizy porównawczej interesujących nas kwestii w zależności od nauczania w szkole podstawowej, w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej.

WYKAZ SZKÓŁ W POWIECIE GOLENIOWSKIM**SZKOŁY PODSTAWOWE**

Lp.	Szkoła	Adres
GMINA GOLENIÓW		
1	SP 1 Goleniów	72-100 Goleniów, ul. Kilińskiego 1
2	SP 2 Goleniów	72-100 Goleniów, ul. Szarych Szeregów 14
3	SP 3 Goleniów	72-100 Goleniów, ul. Paderewskiego 2A
4	SP 4 Goleniów	72-100 Goleniów, ul. Szczecińska 36
5	SP Białuń	72-100 Białuń
6	SP Kliniska	72-123 Kliniska, ul. Piastowska
7	SP Komarowo	72-105 Lubczyna
8	SP Krępsko	72-113 Krępsko
9	SP Lubczyna	72-105 Lubczyna
10	SP Mosty	72-132 Mosty
GMINA NOWOGARD		
11	SP 1 Nowogard	72-200 Nowogard, ul. Wojska Polskiego 6
12	SP 2 Nowogard	72-200 Nowogard, ul. Żeromskiego 3
13	SP 3 Nowogard	72-200 Nowogard, ul. Bohaterów Warszawy 78
14	SP 4 Nowogard	72-200 Nowogard, ul. Bema 41
15	SP Błotno	72-205 Błotno
16	SP Długoleka	72-220 Wyszomierz
17	SP Orzechowo	72-200 Nowogard
18	SP Strzelewo	72-204 Strzelewo
19	SP Wierzbiczin	72-209 Wierzbiczin
20	SP Żabowo	72-207 Żabowo
GMINA MASZEWO		
21	SP Maszewo	72-130 Maszewo, ul. Jedności Narodowej 7
22	SP Dębice	72-212 Dębice
23	SP Rożnowo	72-131 Rożnowo
GMINA PRZYBIERNÓW		
24	SP Przybiernów	72-110 Przybiernów, ul. Kościuszki 16
25	SP Budzieszowice	72-122 Budzieszowice
26	SP Czarnogłowy	72-121 Czarnogłowy
GMINA STEPNIKA		
27	SP Stepnica	72-112 Stepnica, ul. Krzywoustego 4
28	SP Żarnowo	72-112 Żarnowo
GMINA OSINA		
29	SP Osina	72-221 Osina

SZKOŁY GIMNAZJALNE

Lp.	Szkoła	Adres
GMINA GOLENIÓW		
1	Gimnazjum nr 1	72-100 Goleniów, ul. Kilińskiego 1
2	Gimnazjum nr 2	72-100 Goleniów, ul. Norwida 1
3	Gimnazjum w Kliniskach	72-123 Kliniska, ul. Piastowska 11
4	Gimnazjum w Mostach	72-132 Mosty
GMINA NOWOGARD		
5	Gimnazjum nr 1	72-200 Nowogard, ul. Wojska Polskiego 6
6	Gimnazjum nr 2	72-200 Nowogard, ul. Bohaterów Warszawy 78
7	Gimnazjum nr 3	72-200 Nowogard, ul. Bema 41
GMINA MASZEWO		
8	Gimnazjum w Maszewie	72-130 Maszewo, ul. Jedności Narodowej 7
GMINA PRZYBIERNÓW		
9	Gimnazjum w Przybiernowie	72-110 Przybiernów, ul. Kościuszki 1
GMINA STEPNICA		
10	Gimnazjum w Stepnicy	72-112 Stepnica, ul. Krzywoustego 4
GMINA OSINA		
11	Gimnazjum w Osinie	72-221 Osina

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

Lp.	Szkoła	Adres
GMINA GOLENIÓW		
1	I LO Goleniów	72-100 Goleniów, ul. Niepodległości 1
2	ZSZ Goleniów	72-100 Goleniów, ul. Maszewska 6
GMINA NOWOGARD		
3	I LO Nowogard	72-200 Nowogard, ul. Wojska Polskiego 8
4	II LO Nowogard	72-200 Nowogard, ul. Bohaterów Warszawy 78
5	ZSZ Nowogard	72-200 Nowogard, ul. Poniatowskiego 21
GMINA MASZEWO		
6	ZSR Maszewo	72-130 Maszewo, ul. Jedności Narodowej 6

Ustalono punktową skalę dotyczącą obiektywnej oceny warunków pracy nauczyciela wf na trzech etapach nauczania. Punktowej oceny dokonano na podstawie pytań i odpowiedzi zawartych w ankiecie skierowanej do nauczycieli wychowania fizycznego: odpowiedź A – 5 pkt, B – 4 pkt, C – 3 pkt, D – 2 pkt, E – 1 pkt. W pytaniach, w których wymieniono kilka możliwych odpowiedzi, przyznawano 1 pkt (dot. pytania 3, 8 i 9). W pytaniach z możliwością odpowiedzi TAK lub NIE (pytania 10, 11) przyznawano: 2 pkt – TAK, 0 pkt – NIE. Maksymalnie można było otrzymać 51 pkt.

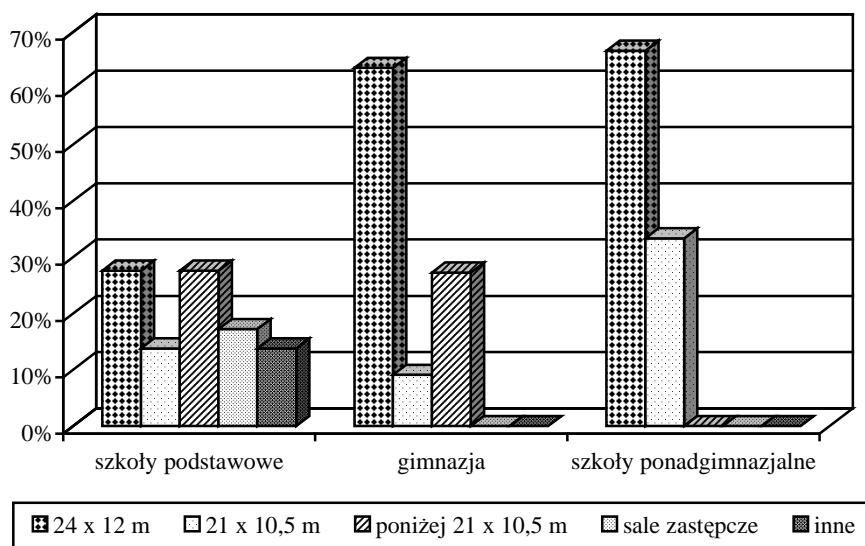
Dla oceny warsztatu pracy przyjęto następującą skalę ocen:

- 51–45 pkt – ocena bardzo dobra,
- 44–38 pkt – ocena dobra,
- 37–31 pkt – ocena dostateczna,
- 30–25 pkt – ocena niedostateczna,
- poniżej 25 pkt – brak bazy.

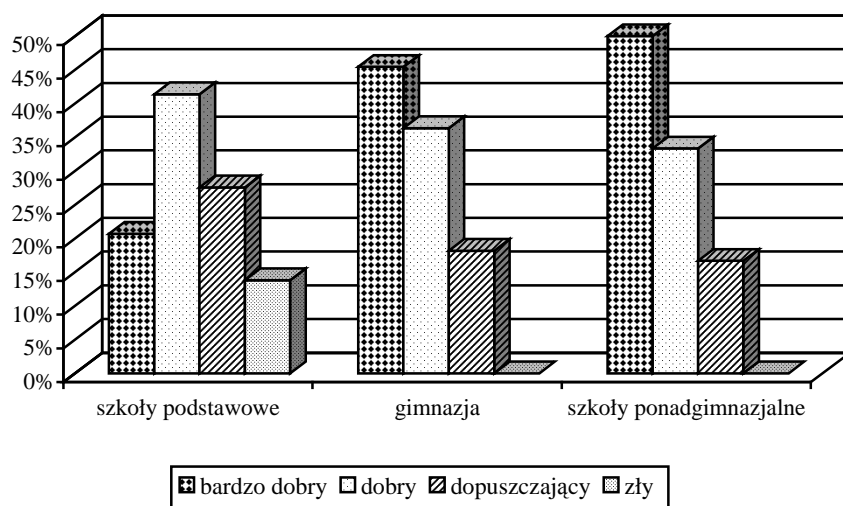
3. Wyniki badań i ich omówienie

Pełnowymiarową salę (24 x 12 m) posiadało 66,67% szkół ponadgimnazjalnych, 63,64% gimnazjów i 27,59% szkół podstawowych. Salę o wymiarach 21 x 10,5 m miało 33,33% szkół ponadgimnazjalnych, 13,79% szkół podstawowych i 9,09% gimnazjów, natomiast w salę o wymiarach poniżej 21 x 10,5 m wyposażonych było 27,59% szkół podstawowych i 27,27% gimnazjów. Jeżeli chodzi o sale zastępcze i inne sale, to miały je tylko szkoły podstawowe, odpowiednio 17,24% i 13,79%. Dane te obrazuje rys. 1.

W ocenie nauczycieli wychowania fizycznego stan techniczny podłoża sali gimnastycznej w ich szkole był następujący: 50% szkół ponadgimnazjalnych, 45,45% gimnazjów i 20,69% szkół podstawowych – bardzo dobry, 41,38% szkół podstawowych, 36,36% gimnazjów i 33,33% szkół ponadgimnazjalnych – dobry, 24,14% szkół podstawowych, 18,18% gimnazjów i 16,67% szkół ponadgimnazjalnych – dopuszczający. Zły stan podłoża sali stwierdzono tylko w szkołach podstawowych – 13,79%. Wyniki te przedstawia rys. 2.

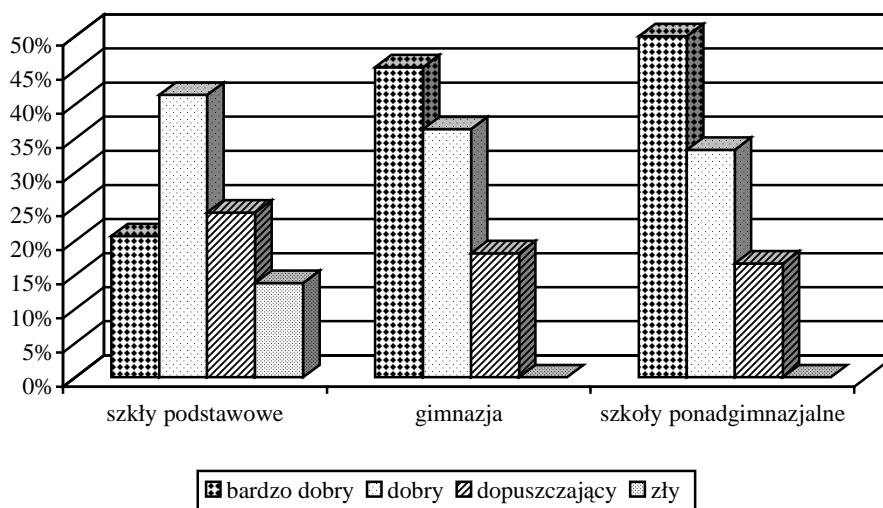
Rys. 1. Wymiary sali gimnastycznej w badanych szkołach

Rys. 2. Ocena stanu technicznego podłoża sali gimnastycznej w badanych szkołach

Jak wynika z odpowiedzi udzielonych przez nauczycieli wychowania fizycznego, boiska do piłki nożnej miało 68,97% szkół podstawowych, 50% szkół ponadgimnazjalnych i 45,45% gimnazjów. Boisko do piłki koszykowej posiadało 50% szkół ponadgimnazjalnych, 48,28% szkół podstawowych i 36,36% gimnazjów. W boiska do piłki ręcznej było wyposażonych 72,73% gimnazjów, 83,33% szkół ponadgimnazjalnych i 55,17% szkół podstawowych. Boisko do piłki siatkowej posiadało 50% szkół ponadgimnazjalnych, 45,45% gimnazjów i 41,38% szkół podstawowych, a inne boiska do gier sportowych miało 33,33% szkół ponadgimnazjalnych, 9,09% gimnazjów i 6,90% szkół podstawowych. Dane te ukazuje rys. 3.

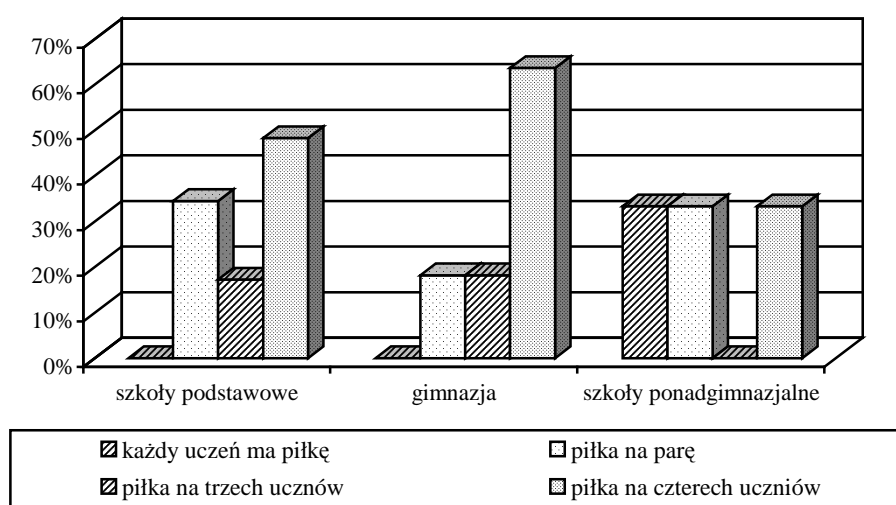
Rys. 3. Boiska do gier sportowych

Kwestia liczby uczniów przypadających na jedną piłkę nożną podczas lekcji wychowania fizycznego przedstawiała się następująco:

- każdy uczeń ma piłkę – tylko w 33,33% szkół ponadgimnazjalnych, w szkołach podstawowych i gimnazjach nie stwierdzono takiej sytuacji;
- piłka na parę – 34,48% szkół podstawowych, 33,33% szkół ponadgimnazjalnych i 18,18% gimnazjów;

- piłka na trzech uczniów – 18,18% gimnazjów i 17,24% szkół podstawowych;
- piłka na czterech uczniów – 63,64% gimnazjów, 48,28% szkół podstawowych i 33,33% szkół ponadgimnazjalnych.

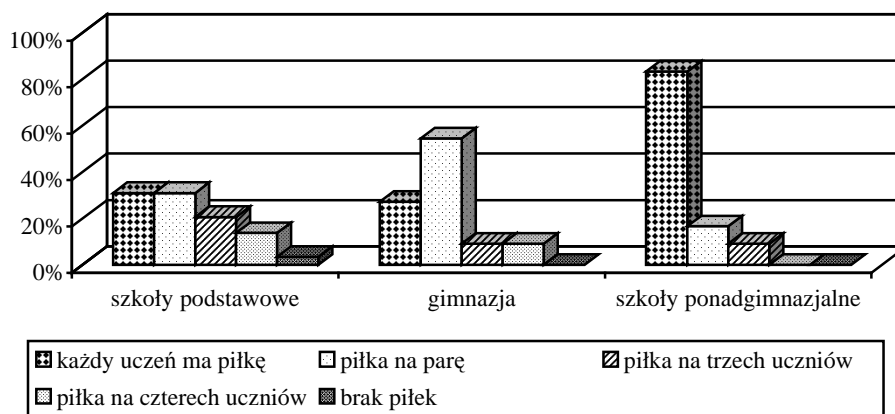
Dane te obrazuje rys. 4.

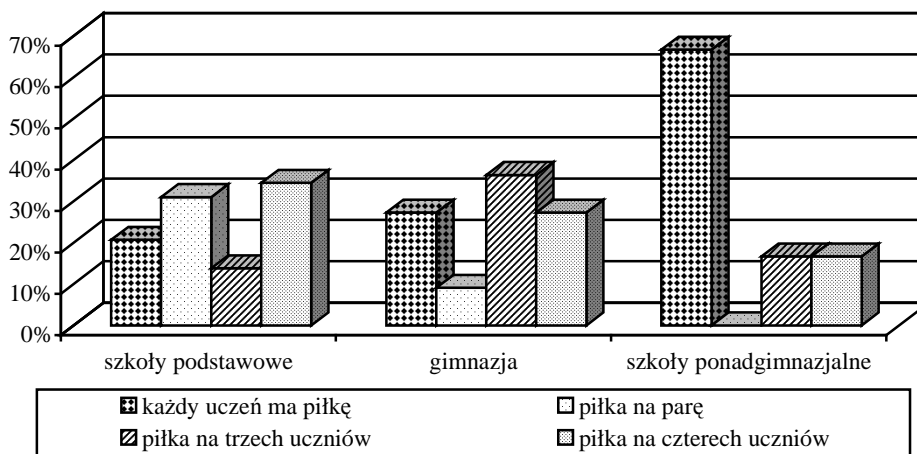
Rys. 4. Liczba uczniów przypadających na jedną piłkę nożną podczas lekcji wychowania fizycznego

Podczas lekcji wychowania fizycznego w badanych szkołach liczba uczniów przypadających na jedną piłkę koszykową była następująca. Każdy uczeń miał do dyspozycji piłkę koszykową w 83,33% szkół ponadgimnazjalnych, 31,03% szkół podstawowych i 27,27% gimnazjów. Piłka na parę najczęściej przypadała w gimnazjach – 54,55%, następnie w szkołach podstawowych – 31,03% i najrzadziej w szkołach ponadgimnazjalnych – 16,67%. Jedną piłkę na trzech uczniach odnotowano w 20,69% szkół podstawowych i 9,09% gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych. W 13,79% szkół podstawowych i 9,09% gimnazjów jedna piłka koszykowa przypadała na czterech uczniach, natomiast w szkołach ponadgimnazjalnych nie wystąpiło tak niekorzystne zja-

wisko. Brak piłek koszykowych stwierdzono tylko w 3,45% szkół podstawowych. Dane te obrazuje rys. 5.

Rys. 5. Liczba uczniów przypadających na jedną piłkę koszykową podczas lekcji wychowania fizycznego

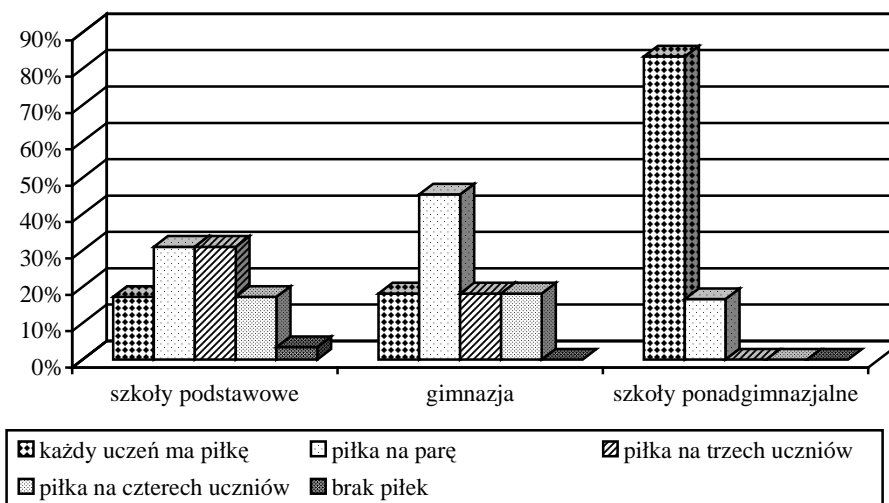
Rys. 6. Liczba uczniów przypadających na jedną piłkę ręczną podczas lekcji wychowania fizycznego

Rysunek 6 przedstawia procent uczniów przypadających na jedną piłkę ręczną podczas lekcji wychowania fizycznego na różnym poziomie nauczania.

Jak widzimy, w 66,67% szkół ponadgimnazjalnych każdy uczeń dysponował piłką, w gimnazjach 27,27%, natomiast w szkołach podstawowych 20,69%. Jedną piłkę na parę odnotowano w 31,03% szkół podstawowych i 9,09% gimnazjów. Piłka na trzech uczniów przypadła w 36,36% gimnazjów, w 16,67% szkół ponadgimnazjalnych i w 13,79% szkół podstawowych. Piłka na czterech uczniów zaś przypadła w 34,48% szkół podstawowych, 27,27% gimnazjów i 16,67% szkół ponadgimnazjalnych.

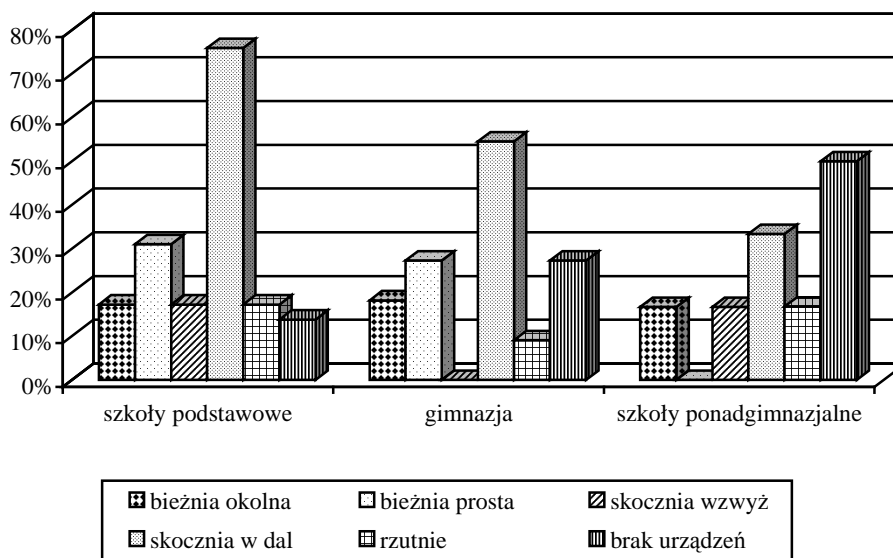
Kolejne dane dotyczą liczby uczniów przypadających na jedną piłkę siatkową podczas lekcji wychowania fizycznego. Dane te prezentują się następująco (rys. 7):

- każdy uczeń ma piłkę – 83,33% szkół ponadgimnazjalnych, 18,18% gimnazjów i 17,24% szkół podstawowych;
- piłka na parę – 45,45% gimnazjów, 31,03% szkół podstawowych i 16,67% szkół ponadgimnazjalnych;
- piłka na trzech uczniów – 31,03% szkół podstawowych i 18,18% gimnazjów;
- piłka na czterech uczniów – 18,18% gimnazjów, 17,24% szkół podstawowych;
- brak piłek siatkowych – 3,45% szkół podstawowych; w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych nie stwierdzono takiej sytuacji.

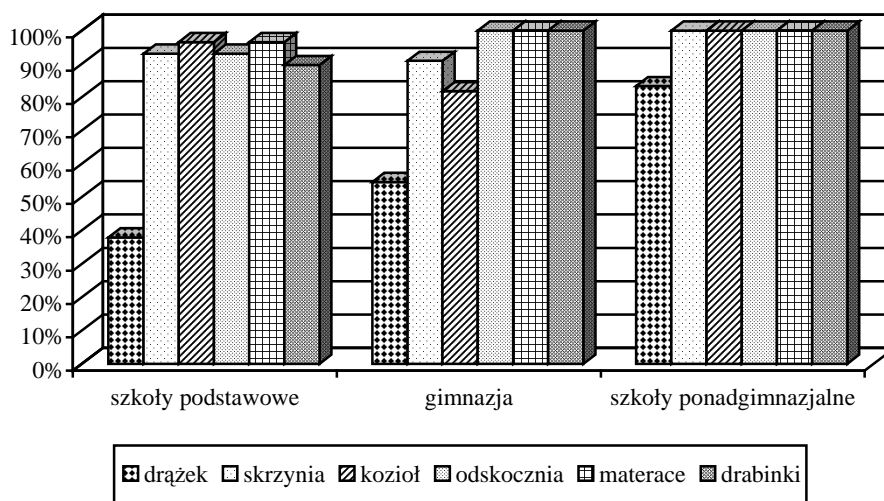
Rys. 7. Liczba uczniów przypadających na jedną piłkę siatkową podczas lekcji wychowania fizycznego

Zgodnie z danymi zawartymi w kwestionariuszu ankietowym dotyczącymi urządzeń lekkoatletycznych, w bieżnie okólne było wyposażonych 18,18% gimnazjów, 17,24% szkół podstawowych i 16,67% szkół ponadgimnazjalnych. Bieżnie proste miały szkoły podstawowe (31,03%) i gimnazja (27,27%), nie było ich natomiast w szkołach ponadgimnazjalnych. 17,24% szkół podstawowych i 16,67% szkół ponadgimnazjalnych posiadało skocznie wzwyż, ale nie zostały w nie wyposażone gimnazja. Skocznie w dal miało 75,86% szkół podstawowych, 54,55% gimnazjów i 33,33% szkół ponadgimnazjalnych. Rzutnie posiadały szkoły podstawowe – 17,24%, szkoły ponadgimnazjalne – 16,67% i gimnazja – 9,09%. Całkowity brak urządzeń lekkoatletycznych stwierdzono w 50% szkół ponadgimnazjalnych, 27,27% gimnazjów i 13,79% szkół podstawowych. Dane te obrazuje rys. 8.

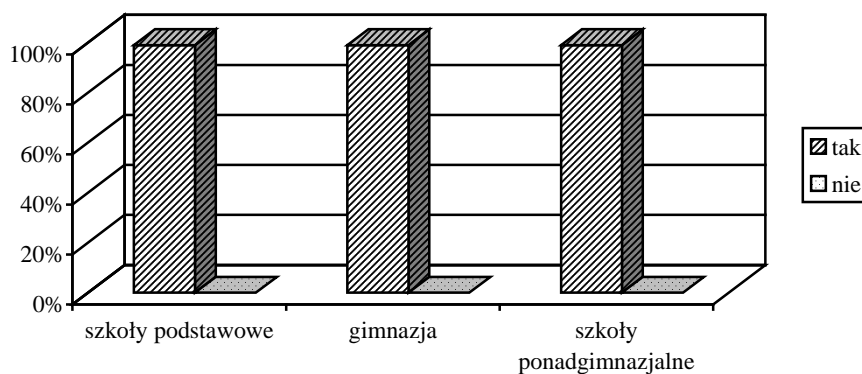
Rys. 8. Urządzenia lekkoatletyczne w badanych szkołach

Badane szkoły dysponowały następującymi urządzeniami gimnastycznymi: drążek posiadało 83,33% szkół ponadgimnazjalnych, 54,55% gimnazjów i 37,93% szkół podstawowych. W skrzynię wyposażone były wszystkie szkoły ponadgimnazjalne (100%), 93,10% szkół podstawowych i 90,91% gimnazjów. Kozioł miało 100% szkół ponadgimnazjalnych, 96,55% szkół podstawowych i 81,82% gimnazjów. Odkoczniami dysponowało 100% gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych oraz 93,10% szkół podstawowych. Materace gimnastyczne miało 100% gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych oraz 96,55% szkół podstawowych. Drabinki posiadało 100% gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych oraz 89,66% szkół podstawowych. Dane te przedstawia rys. 9.

Rys. 9. Urządzenia gimnastyczne w badanych szkołach

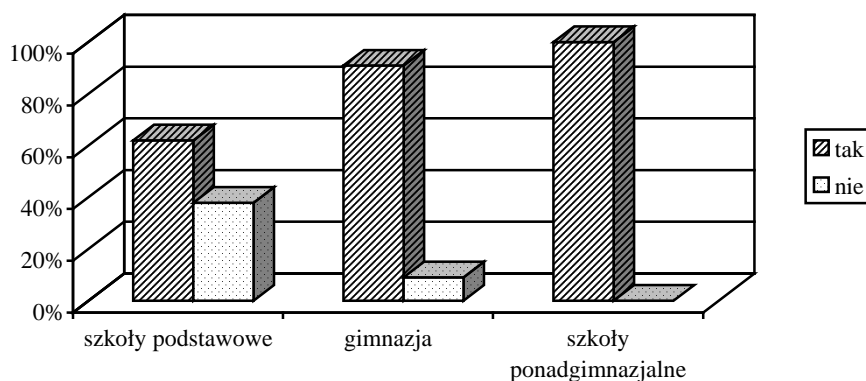
Wszystkie przebadane szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne powiatu goleniowskiego posiadały magazyn na sprzęt sportowy (100%). Wyniki te ukazuje rys. 10.

Rys. 10. Wyposażenie szkoły w magazyn na sprzęt sportowy.

W powyższych badaniach uwzględniono także, czy nauczyciel wychowania fizycznego ma swój pokój (rys. 11). Zagadnienie to przedstawia się następująco:

- nauczyciel wychowania fizycznego ma swój pokój – 100% szkół ponadgimnazjalnych, 90,91% gimnazjów i 62,07% szkół podstawowych;
- nauczyciel wychowania fizycznego nie ma swojego pokoju – 37,93% szkół podstawowych i 9,09% gimnazjów.

Rys. 11. Wyposażenie szkoły w pokój nauczyciela wychowania fizycznego

Omawiając warsztat pracy nauczycieli w badanych szkołach powiatu gołeniewskiego (szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne) należy zaznaczyć, że aż 66,67% szkół ponadgimnazjalnych i 63,64% gimnazjów posiadało pełnowymiarowe sale gimnastyczne.

Bardzo ważnym czynnikiem, wpływającym na bezpieczeństwo ucznia podczas ćwiczeń jest odpowiedni stan parkietu sali gimnastycznej. Połowa szkół ponadgimnazjalnych i 45,45% gimnazjów ma podłogę sali w bardzo dobrym stanie, powierzchnia sal gimnastycznych szkół podstawowych zaś w większości przypadków została oceniona dobrze (41,38%).

Szkoły powiatu gołeniewskiego są dość dobrze wyposażone w boiska do gier zespołowych. Boiska do piłki ręcznej posiada 83,33% szkół ponadgimnazjalnych i 72,73% gimnazjów. Szkoły podstawowe mają najczęściej boisk do gry w piłkę nożną – 68,97%.

Jednym z najważniejszych przyborów w czasie lekcji wychowania fizycznego są piłki. We wszystkich szkołach najmniej było piłek nożnych – często podczas zajęć z wychowania fizycznego na czterech uczniów przypada jedna piłka (63,64% gimnazjów). Najlepsza sytuacja podczas prowadzenia zajęć z gier zespołowych dotyczy piłki koszykowej, gdyż często każdy uczeń dysponuje piłką (83,33% szkół ponadgimnazjalnych).

Jeżeli chodzi o urządzenia lekkoatletyczne, szkoły najlepiej są wyposażone w skocznie w dal (75,86% szkół podstawowych i 54,55% gimnazjów). Bieżnie okólne, proste, skocznie wzwyż, rzutnie występują w dość znikomych ilościach. Najgorsza sytuacja ma miejsce w szkołach ponadgimnazjalnych, ponieważ aż połowa z nich nie posiada żadnego urządzenia do uprawiania lekkoatletyki.

Z urządzeniami gimnastycznymi jest znacznie lepiej aniżeli z urządzeniami lekkoatletycznymi. Najlepiej wyposażone są szkoły ponadgimnazjalne, gdyż dysponują wszystkimi wymienionymi urządzeniami z wyjątkiem jednej szkoły, która nie posiada drążka. Gimnazja swoim wyposażeniem nie odbiegają istotnie od szkół ponadgimnazjalnych. Najmniej sprzętu gimnastycznego mają szkoły podstawowe.

Magazyn na sprzęt sportowy znajduje się we wszystkich 46 badanych szkołach powiatu gołeniewskiego.

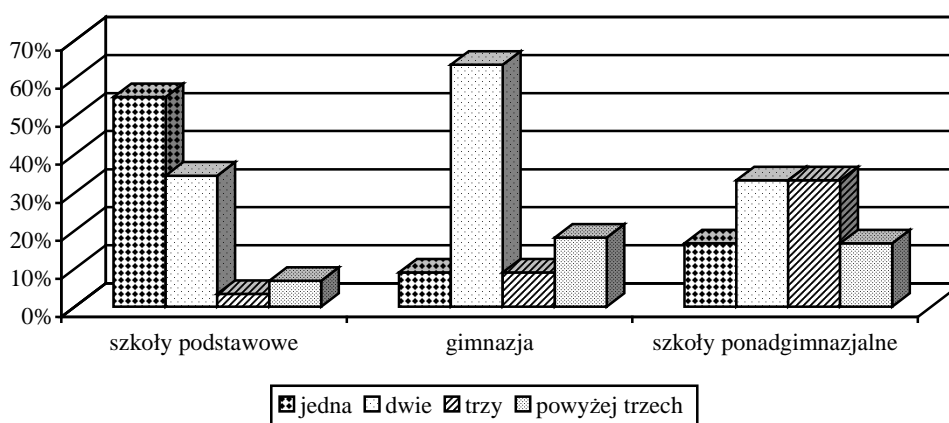
Wszyscy nauczyciele wychowania fizycznego w szkołach ponadgimnazjalnych podczas przerw lekcyjnych mają możliwość skorzystania z pokoju nauczyciela wf, w gimnazjach 90,91%, w szkołach podstawowych zaś zaledwie 62,07%.

Warsztat higieniczny

Spośród 29 badanych szkół podstawowych, w 55,17% średnio jedna grupa ćwiczebna miała wychowanie fizyczne na jednej godzinie lekcyjnej, w 34,48% – dwie grupy ćwiczebne, w 3,45% – trzy grupy, powyżej trzech grup ćwiczebnych na tej samej jednostce lekcyjnej zanotowano w 6,90% szkół podstawowych.

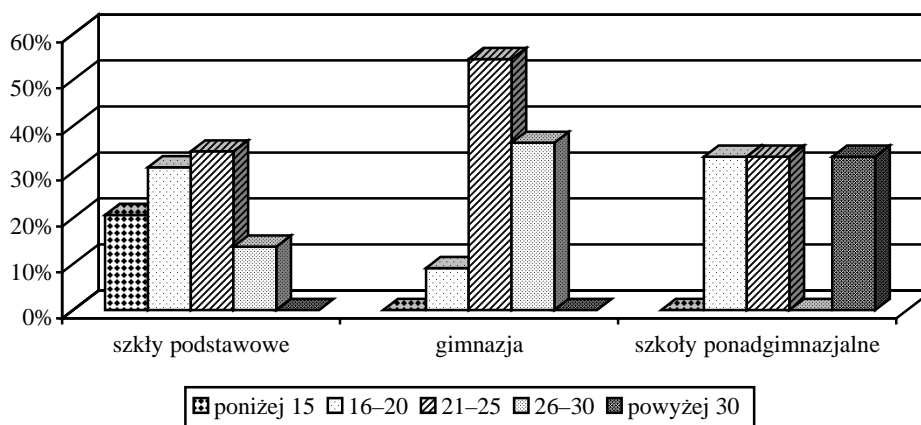
Ilość grup ćwiczebnych w 11 badanych gimnazjach wyglądała następująco: w 9,09% szkół jedna grupa, a w 63,64% szkół dwie grupy ćwiczebne miały zajęcia w tym samym czasie. Trzy grupy ćwiczebne stwierdzono w 9,09% szkół, natomiast w 18,18% – powyżej trzech grup.

W 6 badanych szkołach ponadgimnazjalnych sytuacja była następująca: jedna grupa ćwiczyła w 16,67% szkół, w 33,33% dwie grupy, w 33,33% trzy grupy, powyżej zaś trzech grup ćwiczebnych na tej samej lekcji zanotowano w 16,67% szkół. Wyniki te prezentuje rys. 12.

Rys. 12. Średnia ilość grup ćwiczebnych mających wychowanie fizyczne na tej samej godzinie lekcyjnej

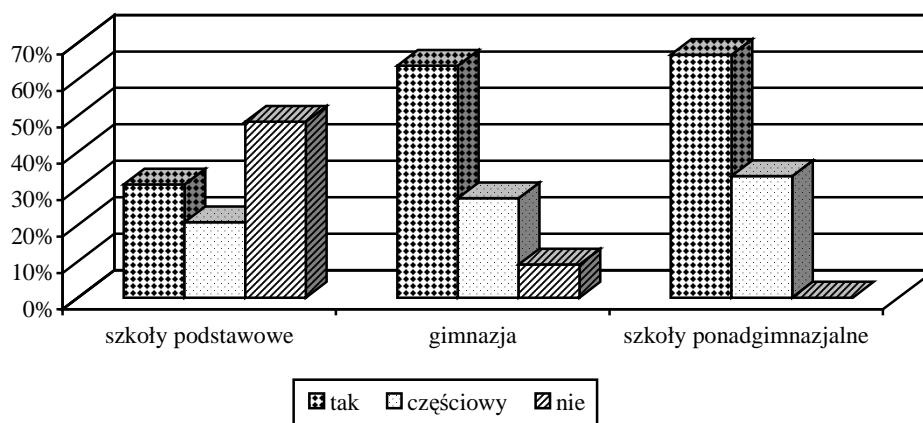
Jeżeli chodzi o liczbę uczniów w badanych klasach (rys. 13), to 20,69% szkół podstawowych miało średnią liczbę uczniów poniżej 15, natomiast w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych sytuacja taka nie miała miejsca. W 33,33% szkół ponadgimnazjalnych średnia ta wynosiła 16–20 uczniów i, odpowiednio, w 31,03% i 9,09% szkół podstawowych i gimnazjów. W przedziale 21–25 uczniów mieściło się 54,55% gimnazjów, 34,48% szkół podstawowych i 33,33% szkół ponadgimnazjalnych. W 36,36% gimnazjów liczba uczniów wynosiła 26–30 uczniów, w szkołach podstawowych 13,79%, w szkołach ponadgimnazjalnych zaś takiej średniej uczniów nie odnotowano. Ponad 30 uczniów w klasie wykazało 33,33% szkół ponadgimnazjalnych, a w szkołach podstawowych i gimnazjach takiej liczebności nie stwierdzono.

Rys. 13. Średnia liczba uczniów w klasie

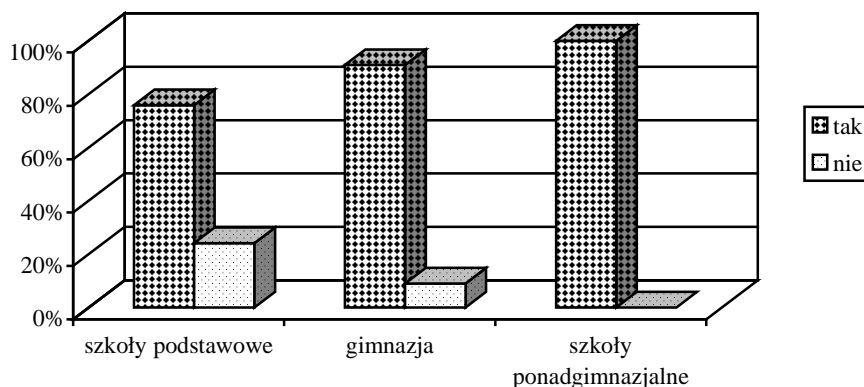
W badanych szkołach powiatu goleniowskiego w 66,67% szkół ponadgimnazjalnych, 63,64% gimnazjów i 31,03% szkół podstawowych grupy ćwiczebne były podzielone według płci. Częściowy podział na płeć miał miejsce w 33,33% szkół ponad gimnazjalnych, 27,27% gimnazjów i w 20,69% szkół podstawowych. Jeżeli chodzi o brak podziału na płeć podczas lekcji wychowania fizycznego, to przeważały szkoły podstawowe – 48,28%, lepsza sytuacja

była w gimnazjach – 9,09%, a w szkołach ponadgimnazjalnych nie stwierdzono takiej sytuacji. Wyniki te obrazuje rys. 14.

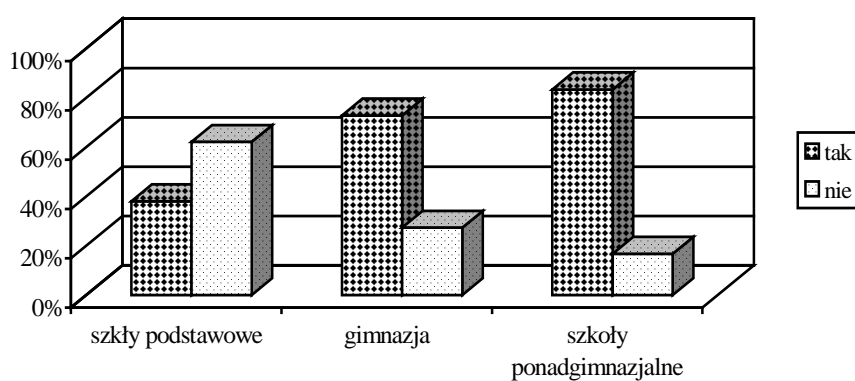
Rys. 14. Podział ćwiczących według płci na lekcji wychowania fizycznego

Badania potwierdzone ankietą wykazały, że wszystkie szkoły ponadgimnazjalne (100%), 90,91% gimnazjów i 75,86% szkół podstawowych posiada szatnie. Problem braku szatni wystąpił w 24,14% szkół podstawowych i 9,09% gimnazjów. Dane te przedstawia rys. 15.

Rys. 15. Wyposażenie szkoły w szatnie

Pytanie dotyczące posiadania pryszniców przez badane szkoły wykazało, że najczęściej jest ich w szkołach ponadgimnazjalnych – 83,33%, następnie w gimnazjach – 72,73% i w szkołach podstawowych – 37,93%. Brak pryszniców zanotowano w 62,07% szkół podstawowych, w 27,27% gimnazjów i w 16,67% szkół ponadgimnazjalnych. Dane te prezentuje rys. 16.

Rys. 16. Wyposażenie szkoły w prysznice

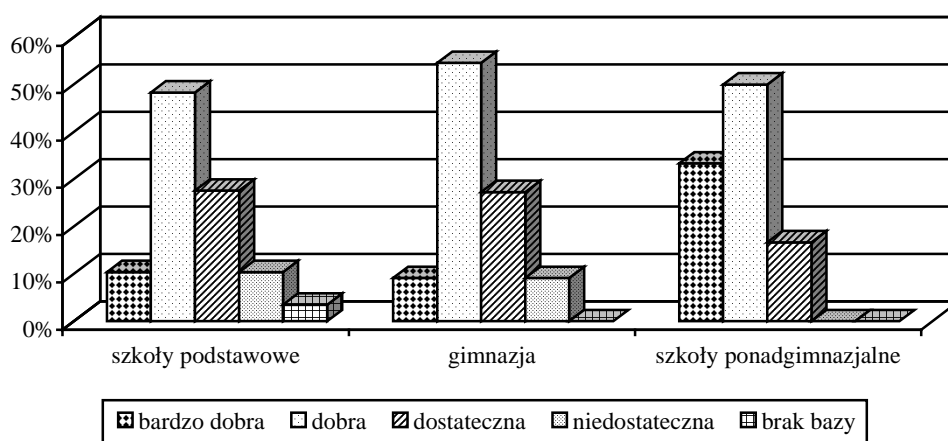
W badanych 46 szkołach powiatu goleniowskiego warunki higieniczne są się następujące:

- w szkołach podstawowych na zajęciach z wychowania fizycznego najczęściej ćwiczy jedna grupa (55,17%); klasy są 21–25-osobowe. W większości tych szkół brak jest podziału ćwiczących na płeć (48,28%). W 75,86% szkół podstawowych uczniowie mogą się przebrać na lekcję wychowania fizycznego w szatniach do tego przystosowanych. Po zajęciach z wychowania fizycznego uczniowie 37,93% szkół podstawowych mogą wziąć prysznic;
- w 11 gimnazjach na lekcji wychowania fizycznego przeważają grupy składające się z 21–25 uczniów (54,55%). Najczęściej na tej samej godzinie lekcyjnej ćwiczą dwie grupy (63,64%). Z badań wynika, że w większości występuje podział ćwiczących według płci (63,64%). Szatnie do dyspozycji uczniów ma 90,91% szkół. 72,73% szkół gimnazjalnych posiada prysznice, z których mogą korzystać po zajęciach uczniowie i nauczyciele wf;

- w badanych szkołach ponadgimnazjalnych na lekcji wychowania fizycznego często można spotkać równocześnie 2–3 grupy ćwiczebne (33,33%). Przeważają klasy 16–20- i 21–25-osobowe, ale są też klasy, gdzie liczba uczniów przekracza 30 (33,33%). Zebrane dane pokazują, że w 66,67% szkół istnieje podział ćwiczących na płeć. Wyposażenie szkół w szatnie – 100%, w prysznicie – 83,33%.

4. Ogólna ocena bazy sportowej przez nauczyciela wychowania fizycznego

W badaniach uwzględniono również ocenę bazy sportowej szkół przez pracujących w nich nauczycieli. Ocenę bardzo dobrą dało 33,33% nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych, 10,34% szkół podstawowych i 9,09% gimnazjów. Ocenę dobrą dostało 54,55% gimnazjów, 50% szkół ponadgimnazjalnych i 48,28% szkół podstawowych. Bazę sportową na ocenę dostateczną posiadało 27,59% szkół podstawowych i 27,27% gimnazjów. Ocenę niedostateczną otrzymało 10,34% szkół podstawowych i 9,09% gimnazjów, żaden zaś nauczyciel w szkołach ponadgimnazjalnych nie dał oceny niedostatecznej. Jeżeli chodzi o brak bazy sportowej, to odnotowano ją tylko w 3,45% szkół podstawowych. Wyniki te przedstawia rys. 17.

Rys. 17. Ogólna ocena bazy sportowej przez nauczyciela wychowania fizycznego

5. Podsumowanie i wnioski

Reasumując zebrane wyniki badań, dotyczące warsztatu pracy nauczyciela wychowania fizycznego w powiecie goleniowskim (ocenianego poprzez: wymiary sali gimnastycznej, stan techniczny jej podłoża, ilość boisk do gier sportowych, liczbę uczniów przypadających na jedną piłkę, ilość urządzeń lekkoatletycznych i gimnastycznych oraz wyposażenie szkoły w magazyn na sprzęt sportowy i pokój nauczyciela wf), można stwierdzić, że zdecydowanie najlepsze warunki pracy mają nauczyciele szkół ponadgimnazjalnych, następnie gimnazjów, a najgorzej wypadły szkoły podstawowe.

Biorąc pod uwagę warsztat higieniczny badanych szkół należy uznać, że średnia ilość grup ćwiczebnych mających wychowanie fizyczne na tej samej godzinie lekcyjnej oraz średnia liczba uczniów w klasie najkorzystniej przedstawia się w szkołach podstawowych, następnie w gimnazjach, najtrudniejsze warunki zaś mają nauczyciele szkół ponadgimnazjalnych. Kolejne elementy warunków higienicznych pracy, a mianowicie podział ćwiczących według płci oraz wyposażenie szkoły w szatnie i prysznice wskazują na szkoły średnie jako najlepsze, następnie gimnazja i szkoły podstawowe.

Powyższe spostrzeżenia pozwalają wysunąć następujące wnioski:

1. Z ogólnej oceny nauczycieli wychowania fizycznego ich szkolnej bazy sportowej wynika, że żadna szkoła powiatu goleniowskiego nie zapewnia bardzo dobrych warunków pracy.
2. Najlepsze warunki pracy mają nauczyciele wychowania fizycznego w szkołach ponadgimnazjalnych, następnie w gimnazjach, a najgorsze w szkołach podstawowych.

Bibliografia

- Godycki M., 1965: *Higiena w zakresie studiów wychowania fizycznego*. PWN, Poznań.
Rumiński R., Szczygielska S., 2002: *Powiat goleniowski*. Toruń.
Sygit M., 1995: *Wypadkowość na zajęciach wychowania fizycznego*. WNUS, Szczecin.

**PHYSICAL EDUCATION TEACHERS' GENERAL ASSESSMENT
IN RELATION TO SPORT'S SCHOOLS STRUCTURES
IN GOLENIOW DISTRICT**

Summary

Paper presents analysis of physical education teachers' working conditions. Research was carried out in 46 schools of Goleniow District including 29 elementary, 11 grammar and 6 secondary schools.

The aim of research was evaluation sanitary arrangements of sport structures in connection with physical teacher's workbench and according to teachers self assessment. Scale of ph.e. teachers' assessment has been elaborated concerning their working conditions on 3 levels of polish education system. Conclusion of given by ph.e. teachers' proposals is that not any school has excellent mark. The lowest level of sanitary working conditions is between elementary schools, grammar schools represents average level, better situation is with secondary schools.

Translated by Bogusław Węgrzyn